

KOMPOST

Strakonický měsíčník o ochraně přírody

říjen 2018

Environmentální akce, reporty, přírodovědná pozorování, ekoporadenské tipy, botanika, zoologie, úvahy, recenze, recepty, tipy na odbornou literaturu i beletrii, zdravý životní styl, náměty na tvořivé činnosti, poezie...

Ekoporadna při Šmidingerově knihovně
Základní organizace ČSOP Strakonice

Vážení čtenáři,

nastávající podzim se dá v mnoha ohledech označit jako období zvýšeného zájmu o stromy. A to v tom pozitivním i negativním slova smyslu. Rozběhne se nová „sezóna“ kácení dřevin, ať už v rámci běžné údržby porostů nebo prostřednictvím správních řízení, kterých se náš spolek (ZO ČSOP Strakonice) již několikátým rokem účastní. Podzim je také v posledních letech vzhledem k suchým periodám nevhodnějším obdobím k výsadbě stromů. Jak se prozatím zdá, všechny tyto body budou nedílnou součástí i letošního podzimu. Z několika stran se k nám dostala informace o chystaných výsadbových akcích v okolí Strakonice. Ať už v rámci grantem podpořených kampaní nebo dobrovolnických počínů (třeba pomocí sazenic poskytnutých organizací PagoPago z pozemku, kde by jinak byly dvouleté stromky zaorány - více viz [zde](#) nebo [zde](#)). Proběhne také dosadba třetím rokem ošetřovaných stromků ve větrolamech západně od města. Budeme rádi, když pro všechny tyto aktivity shromáždíme co nejvíce rukou ochotných pomoci. Bližší informace se dozvíte běžnými informačními kanály (facebook [zde](#) nebo [zde](#), mailová rozesílka ČSOP - přihlásit k ní se můžete prostřednictvím kontaktu v tiráži). Všechny tyto cesty jsou po mnohaletém užívání poměrně dobře prošlapány a slouží ke spojování tematicky zaměřených skupin lidí. Funkčnost tohoto propojení se již několikrát potvrdila při šíření důležitých zpráv a výzev, které se posléze vracely zpět z mnoha různých směrů.

Z obsahu tohoto čísla:

Ostrov, který byl větší, než jsme si.....	2
Mokřady, tůňky, rybníčky ano, ale.....	3
Polemika přehradní.....	4
...naše cesta k cestám.....	5
Nízkoodpadová sezóna, novinky a.....	6
Hurá na výlet s Enviroskopem - 16.....	7
Jerlíny, dřezovce a jejich plody.....	8
Kapička proti plýtvání potravin.....	8
Čalounice.....	9
Večer s dokumentem - 56. díl.....	9
Pozvánky - říjen 2018.....	10
Metodická příručka pro praktickou.....	13
Říjen očima Jirky Wagnera.....	14
Štědrý měsíc říjen.....	14
Vyznání.....	15
Česko/slovenské video blogy - 2.....	16
Ohlédnutí za ochutnávkami Veget.....	17

stomů. Jak se prozatím zdá, všechny tyto body budou nedílnou součástí i letošního podzimu. Z několika stran se k nám dostala informace o chystaných výsadbových akcích v okolí Strakonice. Ať už v rámci grantem podpořených kampaní nebo dobrovolnických počínů (třeba pomocí sazenic poskytnutých organizací PagoPago z pozemku, kde by jinak byly dvouleté stromky zaorány - více viz [zde](#) nebo [zde](#)). Proběhne také dosadba třetím rokem ošetřovaných stromků ve větrolamech západně od města. Budeme rádi, když pro všechny tyto aktivity shromáždíme co nejvíce rukou ochotných pomoci. Bližší informace se dozvíte běžnými informačními kanály (facebook [zde](#) nebo [zde](#), mailová rozesílka ČSOP - přihlásit k ní se můžete prostřednictvím kontaktu v tiráži). Všechny tyto cesty jsou po mnohaletém užívání poměrně dobře prošlapány a slouží ke spojování tematicky zaměřených skupin lidí. Funkčnost tohoto propojení se již několikrát potvrdila při šíření důležitých zpráv a výzev, které se posléze vracely zpět z mnoha různých směrů.

Foto Jiří Wagner

Další oblastí, ve které můžete v následujících měsících hmatatelně pomoci, je doprodej benefičního zboží zářijového Veget Festu. Jeho přehled a informace o tom, které organizace budou sbírkou podpořeny, naleznete spolu s ostatním [zde](#).

Příjemný začátek podzimu, váš Kompost. -jj-

Reakce, příspěvky, odběr: jan.juras@knih-st.cz

Archiv čísel: www.knih-st.cz/kompost

Ohlédnutí

Ostrov, který byl větší, než jsme si mysleli

Podobně laciným titulkem by se dalo ohlédnout za letošním pátým ročníkem Veget Festu. Ale ne zcela bezdůvodně. Ostrov na strakonickém Podskalí je již třetím rokem místem konání festivalu, ale také v pomyslné rovině ostrovem podobně „jinak“ smýšlejících lidí v moři „normálnosti“. A že se letos ten ostrov pěkně rozrostl, to pro nás všechny bylo velmi příjemným překvapením, zadostiučiněním a také nadějí, že to všechno ještě není tak zlé, jak by se mohlo na první pohled zdát. Tím samozřejmě nechceme říci, že by festival měl sloužit pouze k tmelení komunity podobně zaměřených lidí. Měl by především pomoci bourat zažitá stereotypy a předsudky a propagovat soucitný způsob života.

Pátý ročník byl jakýmsi závazkem, že zkušební období je už za námi a benefiční festival zdravé výživy, ochrany zvířat a veganství se napevno usadil v ročním harmonogramu větších pravidelných strakonických akcí. A až posléze jsme si uvědomili, že s ohledem na zaměření se jedná o největší událost svého druhu v jižních Čechách. Přípravu jsme se tedy pokusili pojmout odpovídajícím způsobem a s několika novinkami, díky kterým by natrvalo získal prostor na výsluní.

Jak je naznačeno v článku na str. 6, v letošním roce vstoupilo do povědomí lidí téma minimalizace odpadů více než kdykoli předtím. A protože jídlo a odpady (zvláště jednorázové obaly) spolu velmi úzce souvisejí, rozhodli jsme se, že myšlenky zero waste se stanou pro letošní ročník hlavním doprovodným tématem. Kromě limitované edice talířků a misek s logem Veget Festu jsme do éteru rozšířili výzvu, aby návštěvníci přinesli své vlastní jídelní náčiní a mohli tak ochutnávat nabízené dobroty bezodpadově. Informaci o této „kampani“ jsme vyslali i mezi samotné prodejce občerstvení a velmi nás potěšilo, že všichni nějakým způsobem zareagovali ve stylu „když se chce, všechno jde“. A tak se na stáncích objevovaly šetrnější formy bezplastových tácků, jedlé misky vyráběné z pšeničného šrotu nebo rovnou finanční zvýhodnění těch, kteří si vezmou jídlo do

svého vlastního nádobí. Pochopitelně měla celá věc i určitý inspirativní podtext – k osvojení mimo brány Veget Festu (při cestování, na jiných akcích atd.). Svým způsobem je to starost navíc, ale zaznamenali jsme velmi pozitivní zpětnou vazbu.

Jednotlivé body hlavního programu festivalu nemá příliš smysl nějakým způsobem interpretovat. U řady z nich by to ani nebylo možné. Co však stojí za zveřejnění, je fakt, že většina účinkujících vystoupila za minimální honoráře k pokrytí cestovních nákladů a někteří z nich se jich dokonce vzdali ve prospěch benefičního konta. Další velmi příjemnou stránkou festivalu byla sounáležitost dobrovolníků, kteří přispěli (ve finální podobě i finančně) tvorbou veganských ochutnávek, za které byly shromažďovány benefiční příspěvky. Stejně tak se sluší poděkovat a vyzdvihnout všechny subjekty i osoby, které věnovaly věcný dar do

Foto Darina Vernerová

tomboly. V několika případech se jednalo i o neohlášené a zcela nezištné poskytnutí např. vlastnoručních výrobků, knih apod. Krom toho mohli návštěvníci zakupovat upomínkové i zcela praktické předměty v rámci benefičního merchandisingu. Objevily se zde třeba tašky pro bezobalové nákupy, placky s logem a výše jmenované upomínkové nádobí. Již před festivalem bylo avizováno, že výtěžek z těchto aktivit bude rozdělen tentokrát mezi dvě farmy nejen pro hospodářská zvířata ([Farma naděje](#) a [Život bez krutosti na statku](#)). Společně s finančním sponzoringem ([Second hand Gallery](#)) a uvolněným honorářem režiséra Petra Vachlera jsme odeslali na zmíněné azyly po polovině z částky 12 194 Kč. Pokud jste letošní Veget Fest, resp. nákup zmíněných propriet nestihli, můžete tak učinit ještě dodatečně. Jejich přehled naleznete na novém [webu](#) a na předání je možné se domluvit na [kontaktech Ekoporadny](#). Finance z tohoto doprodeje budou shromažďovány pravděpodobně do jara a odeslány po jeho ukončení na konta stejných organizací. Samostatnou beneficí byl bazárek oblečení a doplňků, který se stejně jako při předchozích ročnících pokoušel posbírat finanční podporu spolku [Zvíře v tísni](#). Na jeho konto nakonec odešla částka 8 230 Kč. Všem, kteří se na uvedených benefičních poskytnutím darů nebo jejich nákupem podíleli, patří velký dík.

Dalším ozvláštňením festivalu byl pomyslně oddělený večerní hudební program. Kromě toho, že se tímto způsobem stala návštěvníky akce i jiná skupina lidí, podařilo se nám přilákat konečně i kapelu zvučnějšího jména. Ve formaci Tisíc let od ráje obsluhuje jednu z kytar další zvučné jméno „veganského nebe“ – mistr světa v thajském boxu Jan Müller. On a krátká beseda s ním se tak stali přemostěním ofici-

álnější části festivalu k té doprovodné, ale také přemostěním mnoha zažitých mýtů o nedostatečnosti rostlinné stravy. K čemuž vlastně stačil pouhý pohled na fyziognomii tohoto borce.

Na závěr je nutno podotknout, že Veget Fest není pouze festivalem jídla, ale s velkým přispěním všech zúčastněných a s doprovodnými aktivitami vykrytalizoval do festivalu šetrnosti nejen ke zvířatům, ale i k přírodě, životnímu prostředí a lidem samotným. A my jsme tomu moc rádi.

Pokud byste s námi rádi jakýmkoli způsobem spolupracovali na přípravě dalšího ročníku, ozvěte se nám. Sledujte naše [facebookové stránky](#) nebo [web](#). -jj-

Překopávky

Mokřady, tůňky, rybníčky ano, ale...

V [minulém čísle Kompostu](#) jsem se nesměle zastával přehrad. Zaznamenal jsem však spíš ohlasy, že tudy cesta nevede, že je třeba srážky zachytit v půdě. Tedy budovat či přirozeně podporovat mokřady, tůňky, rybníčky apod. Což o to, jistěže. Četl jsem v poslední době více úvah na toto téma. Ale jak sleduji už léta to počasí, uvědomil jsem si, že všechny tyto úvahy vycházejí z jednoho předpokladu: že se srážky u nás významně nezmění. Že sice bude trochu víc teplo a trochu víc sucho, ale když tu vodu zachytíme, máme vyhráno.

Ale co když změna (či dočasný výkyv) klimatu bude zásadnější? Co když těch srážek u nás bude třeba jen polovina? Voda zůstane v ornici, v povrchové vrstvě půdy, a na tůňky a rybníčky se už jaksi nedostane. Neuvažujeme tedy mylné výchozí podmínky?

Na serveru ČHMÚ (Infomet) byla začátkem září zveřejněna zajímavá studie z jižní Moravy: poslední deště ve dnech 31. 8. - 3. 9. t. r. (zde cca 60-70 mm), které by jindy způsobily trvalejší povodňové stavy, se na vodních tocích prakticky neprojeví, resp. jen velmi krátce. Z uvedených měření je patrné, že do vodních toků se dostalo jen cca 3 - 9 % srážek, zbytek pohltila vyschlá ornice. Autoři studie (Šopko, Šercl) tedy dokladovali, že se schopností půdy (alespoň ve větších celcích) zadržovat vodu to není tak špatné, jak se v poslední době traduje. Mohu potvrdit, že i ze svých pozorování po posledních deštích jsem došel ke stejným závěrům.

Ale zpět k tomu původnímu problému jedním konkrétním příkladem: na jižním okraji Horažďovic, při silnici k obci Boubín, je malý rybníček, cca 0,5 ha, zvaný příznačně Žebrák. Je to rybníček tzv. nebeský, napájí ho jen voda dešťová, která do něj stéká z okolních svažitéch polí a meliorací. Byl postaven někdy před sto lety, a co pamatuji, vždy byl plný vody. Když ho na podzim při výlovu rybáři vypustili, nejdéle do jara dosahovala voda k vrcholu hráze, popř. odtékala přepadem. Nyní je rybníček už několik let suchý. Pravda, opravovala se hráz u výpusti, která prosakovala. Ale ta je už od loňska, myslím, spravená – a rybníček je dál suchý. A to natolik, že jeho dno začala rychle obsazovat nová vegetace: orobince, vrby, pcháče a mnoho jiných rostlin. Samozřejmě i hmyz a jiní živočichové (byla by to zajímavá studie, kdo byl při zabírání nového území nejrychlejší).

Šel jsem se teď po těch deštích na začátku září k rybníčku podívat. Přestože napršelo celkem 77 mm, dno rybníčku bylo suché, stejně jako přítoková strouha z polí. Prostě déšť zůstal ve vyschlé ornici, která dál nepustila nic. Možná, že teď zatleskáte a řeknete: ale o to tady jde! Aby voda zůstala v půdě. Pro rostliny je to jistě dobře. Ale menší množství ročních srážek způsobí, že napršená voda se už nedostane do pramenů ani do vodních toků, ba ani do těch tůňek a rybníčků, na které teď tolik spoléháme. A dostane-li se, brzy vyschne.

Jenom vlhká půda nestačí, my také potřebujeme zásobníky vody: na pití, pro průmyslovou výrobu, apod. Voda v půdě nám pro tyto účely moc platná nebude. Krom toho odpar z půdy pokryté vegetací bude při vyšších teplotách značný a půda v krajině bude rychle vysychat. Abych to podložil čísly svých měření z Horažďovic: v letošním srpnu činil odpar z měrné nádoby cca 100 mm. Napršelo jen 12 mm, až pak poslední den měsíce ještě 16,5 mm. Tak dobře: 28,5 mm (i to je jen třetina dosavadního normálu). Nepoměr odparu a přísunu srážek je i tak zřejmý. Kdyby trval déle, myslím, že by to mokřady, tůňky, rybníčky nepřežily. Alespoň současný stav rybníčka Žebrák k takovým úvahám vede.

Rybníček Žebrák - září 2014 vs. září 2018, foto Jiří Wagner

Polemika přehradní

V posledních dvou vydáních našeho časopisu ([zde](#) a na předchozí straně tohoto) jsme zveřejnili zamyšlení nad často diskutovanou otázkou přehrad ve spojitosti se suchem, které nyní zažíváme. Jistě je prospěšné se danou věcí zabývat, nicméně jsem toho názoru, že v textech byla pominuta širší perspektiva problematiky a byly řešeny spíše důsledky současného stavu než jeho příčiny, a tudíž i efektivní možnosti řešení. V následujícím pojednání nabízím svůj názor na toto téma, ale i stručný přehled materiálů, které byly k problematice zveřejněny v nedávných měsících mnoha odbornými pracovníky nejen z oblasti hydrologie.

Pro úvod – pokud si položíme otázku, zda přehrady ano, či ne, měli bychom tuto otázku dále strukturovat. A to zejména následujícími směry: Stavět nové? Ponechat stávající? Počítat s nimi jako se zdroji technologické vody pro nejrůznější průmyslové provozy? Nebo jako se zdroji pitné vody i do budoucna? Mají přehrady potenciál dotovat vodní toky v obdobích sucha?

Asi se víceméně shodneme na tom, že většina stávajících přehrad má své (i když různé) opodstatnění. Stranou nyní ponechávám specializovaná vodní díla (pro chlazení elektrárenských okruhů atd.). Jak je to s vodárenskými nádržemi? Velmi často je nacházíme v horských či podhorských oblastech, kde se kromě jiného ještě daří zachovávat dobrou kvalitu přítékajících

Vodní nádrž Orlík, léto 2007, foto -jj-

vod vzhledem k nízké intenzitě zemědělství a pásmům hygienické ochrany. O poznání hůře jsou na tom nádrže v intenzivně obhospodařované zemědělské krajině. Přehrada Želivka, která zásobuje pitnou vodou naše hlavní město, byla již v roce 2015 z poloviny „zamořena“ sinicemi (viz [zde](#)). Stejný zdroj uvádí rovněž problematiku metanového kvašení v přehradách jakožto příspěvek ke globální změně klimatu. Každopádně, pokud bude současný trend pokračovat, bude docházet kvůli úbytku vody k nárůstu koncentrací živin a tedy i k vyšší míře eutrofizace. Je dost možné, že přehrady jako zdroje pitné vody přestanou sloužit nebo to bude velmi obtížné.

Podobným způsobem je nejistá i role přehrad v dotování vodních toků. Hydrolog David Pithart uvádí, že schopnost přehrady dlouhodobě nadlepšovat nějaký tok je velmi malá (viz [zde](#)). Důvodem jsou mimo jiné i zimy s nedostatkem sněhu a stále ještě upřednostňování výroby el. energie nad všemi ostatními funkcemi přehrad.

Velmi zjednodušeně řečeno, význam přehrad (a zejména důvody pro výstavbu nových) se snižuje přímo úměrně s klesajícími průtoky našich řek. Co se to vlastně stalo v naší krajině, že už ani přehrady s tím nic moc neudělají, a jak z toho ven? Pokud čekáte nějaké elegantní a jednoduché řešení, tak vás asi zklamu. Články, nad kterými polemizuji, vycházejí ze stejné hypotézy, a to konkrétně, že celkové množství srážek nad naším územím se bude radikálně snižovat. To je ale pouze jeden z možných scénářů. Z mého osobního pohledu nemáme pro toto východisko ještě dostatek dat. Letošní rok byl dozajisté extrémem, co však můžeme s jistotou potvrdit, je fakt, že se mění zejména distribuce srážek. Snáší se na nás ve větších kvantech a méně často. Co za tím hledat? Kromě globální změny klimatu (která s sebou přináší i vyšší teploty a teplotní extrémy) zejména narušení malého vodního cyklu. Ten s tím velkým samozřejmě úzce souvisí, ale jeho slábnutím jsou urychlovány negativní změny v naší krajině za posledních několik málo desítek let. Pokud se tedy budeme ptát, proč klesá celkové množství srážek a mění se jejich rozložení v průběhu roku, nitky se budou sbíhat u narušených hydrologických funkcí krajiny. Sečteno a podtrženo, když se budeme zabývat, co udělat s nárazově padajícími menším množstvím vody, bude už trochu pozdě, a měli bychom se ve svých úvahách vrátit o krok zpět.

Co všechno tedy zapříčinilo slábnutí malého vodního cyklu? Hledat můžeme v následujících fenoménech. Odvodňování krajiny v druhé polovině 20. století (meliorace půdy a regulace toků), kdy bylo ještě srážek dostatek a příznivá byla i jejich distribuce. S tím úzce souvisí i destrukce jemné krajinné mozaiky s doprovodnou zelení ve prospěch větších půdních celků, zástavba a degradace půd (snižování množství organické hmoty, utužení podorniči, chemizace, eroze...). Tedy trendy, které pokračují ve velké míře i dnes. Velmi podrobně rozebíral retenční kapacitu zemědělské půdy kolektiv autorů na stránkách časopisu Živa v třídílném článku Povodně a sucho ([zde](#), [zde](#) a [zde](#)). Tyto fenomény na první pohled souvisejí pouze s tím, kolik vody při jednorázové srážce dokáže půda,

resp. krajina zachytit a „nasát“ a tedy, kolik přebytečné vody odtéká z povodí pryč. To je však jenom jeden úhel pohledu. Ten další a možná podstatnější, to je právě posilování malého vodního cyklu. Udržení vody krajíně, o které se (zatím pouze teoreticky) usiluje, tak nepomáhá řešit pouze následky současného sucha, ale pokouší se něco udělat i se samotnou příčinou. Vzdálenější, i když ne hypotetická, je funkce výše uvedených principů v boji s globální změnou klimatu.

Pod konkrétními pozitivními opatřeními si můžeme představit již mnohokrát rozebírané šetrnější zemědělství a lesnictví, revitalizaci vodních toků, navrácení drobných vodních prvků a biotopů do krajiny. Jestli dokáže něco v krajíně dotovat vodní tok při epizodách sucha, je to jednoznačně podzemní voda. Měli bychom tedy zejména uvažovat nad tím, jak posilovat její zásoby – zejména zlepšováním retenční kapacity půdy. Konkrétní pokusné zásahy na větších plochách již probíhají, příkladem může být dobře zdokumentovaný postup na Zdoňovsku ([zde](#)). S obdobným projektem se počítá v nejbližší době i na Šumavě (viz [zde](#)). V příkrém rozporu pak stojí návrh, snad jen teoretický, na zatopení kaňonu Křemelné (jednoho z nejhodnotnějších míst Šumavy) novou přehradou ([zde](#)). Tato odstrašující zpráva budiž příkladem toho, že i dobrý záměr může vyústit v zásahy jednoznačně negativního rázu.

Postupně se tak vracím zase na začátek své úvahy, potažmo k textu uvedenému na předchozí straně. Argumentuje se v něm mimo jiné vyšším odparem vody z půdy pokryté vegetací nebo vlivem jímavosti půdy na dotování vodních toků. To jsou bohužel střípky vytržené z mozaiky a pátrání po příčinách a důsledcích opačným směrem. Zejména z toho důvodu, že nehodnotí tyto pochody v čase (stejně jako je podstatné nejen množství srážek, ale i jejich rozložení). A kdybychom přece jenom takto nad věcí začali uvažovat, mělo by nás to nutně vést k otázce: Na co nám tedy budou přehrady, když do nich nebude nic přitékat? -jj-

...naše cesta k cestám...

...a tak došlo i na nás - inspirování skvěle praktickou knihou Travel bible jsme začali rozmýšlet, jakou formu šetrnějšího způsobu cestování zvolit a jak celou záležitost cestování pojmut. Mnohé z nich byly již před časem rozebírány na stránkách časopisu, a tak další nabízíme k inspiraci.

Zpočátku nás velice oslovilo objevování krás světa karavanem, váhali jsme dlouze, ale po definitivním zamítnutí jeho pořízení se dostavil moc příjemný a úlevný pocit, že nám nepřibude další věc, kterou budeme muset vlastnit, obstarávat a mít za ni zodpovědnost. Po zvážení všech ostatních možností, kterých je podle mě nemálo, a po zohlednění faktu, že budeme cestovat coby čtyřčlenná rodina s našimi dcerkami, jsme se rozhodli pro housesitting – výměnou za ubytování zdarma pro cestovatele má majitel domu zajištěnou péči o dům, případně zahradu či domácího mazlíčka v době odjezdu na svou dovolenou.

Po registraci na webu [trustedhousesitters.com](https://www.trustedhousesitters.com), uhrazení ročního poplatku 2 200,- a vyplnění našeho profilu jsme už jen lačně vyhlíželi nabídky, kterých denně přibývá nemalé množství. Pro zvýšení důvěryhodnosti je dobré podstoupit ověřovací kroky, které ovšem nejsou povinné - jedná se o ověření adresy bydliště (doručení dopisu s ověřovacím kódem), reference na vaši solidnost a ověření kreditní karty.

Naši začátečnickou euforii celkem brzy zbrzdil fakt, který jsme do té doby celkem úspěšně přehlíželi, a to ten, že rodina se dvěma malými dětmi a s nulovým počtem referencí od housesitterů na ty nejlepší nabídky při nejlepší vůli nedosáhne – a tak jsme slevili z našich požadavků a namísto luxusních nabídek, na které reagovalo většinou cca 50 zájemců, jsme reagovali na nabídky, kde jsme byli obvykle mezi 15 zájemci – byla to místa více vzdálená od moře nebo větších měst, s horší dostupností nebo méně žádaná.

Nejčastější zamítací reakce, které se nám dostávaly, byly obavy z větších plemen psů, které bylo třeba obstarat, nebo vlastnictví přilehlého bazénu – to vše z důvodu obav o zdraví a bezpečnost našich dcer, kterou si majitelé domů báli vzít na svědomí. Mám pocit, že mnozí, kteří naše dcerky samozřejmě neznají, zcela pochopitelně úplně nevěřili profilu, který slibovali dvě klidné, zvířata milující a rozumné děti.

Nejčastěji jsou nabídky spojeny s hlídáním domu, zaléváním květin v něm a péčí o malé domácí mazlíčky, časté jsou ale i větší zahrady, které je potřeba denně zalévat. Úplnou výjimkou není ani hospodářství, farma či péče o velká zvířata, kde už je zkušenost a praxe žádaná a nutná.

Čekání na úspěch nakonec nebylo tak dlouhé – po dvou měsících se pár v důchodovém věku, žijící v malé francouzské vesničce blízko města Le Vigeant, rozhodl svěřit péči o svůj dům, tři kočky a šest slepic na dobu tří týdnů zrovna nám.

Samotný pobyt byl dokonalý – na několika rovinách jsme si ověřili, že touto cestou je

Foto J. Divišová

opravdu možné skutečně poznat danou zemi a vše v ní. K tomu přispěl už jen samotný fakt, že jsme bydleli v malé vesničce, daleko od všech turistických center, kde by byli s největší pravděpodobností na turisty připraveni a jazykově vybaveni – ne tak však u nás.

Majitelé domku byli původem z Anglie, tam byla konverzace jasná a instrukce k chodu domácnosti předány v pořádku (stejně tak i celá konverzace na webu trustedhousesitters.com zpravidla probíhá v angličtině), při hovorech s kýmkoliv jiným bylo vše až do poslední chvíle lehce nejisté.

Největší neklid jsem cítila při instruktáži v lanovém parku, který si přála navštívit naše starší dcerka – zaškolení ohledně jižtění bylo samozřejmě ve francouzštině. Stačilo ovšem použít pár naučených frází a natrénovat omluvné gesto s příslibem, že francouzštinu vylepšíme do příště, a všichni byli moc milí, nápomocní a usměvaví. Pro mě osobně bylo výhradní používání francouzštiny všude kolem mě absolutním relaxem. Dokud slyším slova, kterým rozumím, nedovedu je úplně přestat vnímat – po pár minutách mi ovšem francouzština zněla podobně jako třeba zpěv ptáků v lese a já ji dovedla úplně vytěsnit.

Hodně příjemné bylo i samotné bydlení uprostřed zabydlené vesničky, kde se děly tak tradiční věci jako práce na záhonech, krmení dobytka, oprava střechy na domě – člověk mohl opravdu vidět život na francouzském venkově – aniž bych to jakkoliv plánovala, tak jsem na těch pár dní nabyla dojmu,

Foto J. Divišová

že to jsou mí skuteční sousedé. A věřím, že ani pro ně jsme nebyli turisty v tradičním pojetí, ale rodina, co přijela poznávat zemi v její skutečnosti, při procházkách s nimi prohodila pár zdvořilostních vět a k tomu vypomáhala s hlídáním domku v sousedství.

S tím, že bude manžel muset pár dní pracovat online, jsme počítali – s virózou, kterou léčil tři dny, bohužel ne, a když k takovému stavu přibly ještě čtyři dny tropického počasí, kdy opravdu nebylo možné být venku, tak bylo moc úlevné vědět, že nemusíme nutně každou minutu pobytu aktivně prožít v dovolenkovém modu. Díky uhrazení nulové ceny za ubytování bylo vlastně najednou úplně jedno, jestli jen tak hrajeme scrabble, zatímco manžel stoná – to samé bychom totiž nejspíš dělali i doma.

Do doby této dovolené pro mě bylo tvrzení cestovatelů o tom, že na cestách si člověk začne víc důvěřovat a pozná sám sebe, jen prázdnou frází, ale ono na tom skutečně něco bude. Byly totiž okamžiky, kdy se mi jazyková bariéra a nikým neorganizovaný pobyt v cizině zdál lehce stresující – obzvláště když manžel stonal a já s dcerkami jela sama vyřizovat pár věcí do vedlejšího městečka... pocit po úspěšném návratu a zvládnutí konverzace s místními byl skvělý!

Mně osobně housesitting dovolil opravdu zvolnit a jen tak nasávat atmosféru Francie se všemi jejími věčně usměvavými lidmi a krásnou energií. **J. Divišová**

Nízkoodpadová sezóna, novinky a plány

Na úvod tohoto textu musím sdělit, že pojmosloví zero waste (žádný odpad, bezodpadovost) považuji pro dobro věci za poměrně dost nešťastné. Komunita zasvěcenců jej jistě chápe tak, jak by se chápat mělo. Trochu problém však spatřuji v jeho přijímání širokou veřejností. Při letném pohledu svádí k myšlence na jakýsi asketický životní styl, který je nutné „dodržovat“. A pokud tak nebudeme činit zcela nebo z drtivé většiny, pozbývá smyslu a nemá cenu se do toho vůbec pouštět. Tak trochu se mi v tomto ohledu zdála radikální dnes už legendární kniha Bey Johnsonové Domácnost bez odpadu (upozorňovali jsme na ni v [Kompostu č. 8/2017](#)), v níž sice autorka poskytla celou řadu cenných rad a myšlenek, ale sklouzávala k řešení zbytečných detailů, jako jsou párátko nebo víčka od piva. Ze zbývajících textu však vyplývalo, že za životem její rodiny v jiných ohledech vězí poměrně výrazná ekologická stopa (časté dovolené v exotických destinacích atd.). Ve světě, kde spolu globální a environmentální problémy úzce souvisejí a celková situace není příliš povzbuzující, by bylo přínosné určit záležitostem k řešení jakousi hierarchii důležitosti a neutápět se v nepoměrně menších detailech. Ukázat (alespoň pro začátek), že minimalizace něčeho negativního velkým počtem lidí má větší dopad než stoprocentní vyhýbání se hrstkou nadšenců. Nezbývá než doufat, že alespoň v ohledu minimalizace zbytečného vzniku odpadů je ono sousloví zero waste vnímáno takto, a ne jako striktní doktrína, ke které je obtížné se i více přiblížit. Přesnější a možná i lákavější by tak byl patrně termín „nízkoodpadovost“, jakožto určitý stupeň minimalizace odpadů dle našich možností a v určité posloupnosti důležitosti (v závislosti na objemu a charakteru různými činnostmi produkovaného odpadu).

Jedna věc se však zvonivému heslu upřít nedá. Upoutalo pozornost velkého množství

lidí. A ve chvíli, kdy se v médiích začal přetřásat problém plastů v oceánech, poposkočil odpad v laickém vnímání hodně vysoko – možná někam po bok globální změny klimatu a kácení deštných lesů (což není ironie, on tam ve skutečnosti už dlouho patří). A co je stejně podstatné, začal měnit i chování obyvatel na lokální úrovni.

Za posledních několik málo měsíců jsem tuto vlnu zájmu zaregistroval i v konkrétní podobě v našem regionu. V [Kompostu č. 7/2018](#) jsme jako pozitivní příklad uvedli zavedení zálohovaných nápojových kelímků na kulturní akci ve Vodňanech. V létě jsme mohli spatřit stejný model i při akcích na koupališti ve Volyni. A přidávají se další města a kulturní podniky. Zajímá vás, jak jsou na tom samotné Strakonice? Ve městě vlastního piva, velkých festivalů, poutí a sešlostí s venkovním občerstvením zatím tento systém zaveden ani vyzkoušen nebyl. Můj dotaz a nabídka pomoci tímto směrem prozatím zůstaly nevyslyšeny. Rád bych ale proměnil toto přání ve skutečnost. Možná pokud by tento podnět přicházel na patřičná místa z více stran...?

Dalším fenoménem nízkoodpadového životního stylu jsou bezesporu bezobalové obchody. V posledních několika málo letech vyrůstají po celé republice jako houby po dešti. Pro našince bylo doposud nejbližším místem pro nákup do vlastních nádob a obalů město Písek ([BEZ.](#)). Dobrou zprávou a vítanou novinkou je vznik prvního bezobalového obchodu ve Strakonících. Pod názvem [Bezinka](#) bude zanedlouho uveden do provozu (a vy se o tom určitě brzy dozvíte i na stránkách našeho časopisu).

Svou trochou do mlýna jsme přispěli pokusem o nízkoodpadovou podobu letošního Veget Festu. Záměr jsme avizovali při propagaci festivalu zejména směrem k potenciálním návštěvníkům s prosbou o přibalení vlastního jídelního náčiní. Myšlenku jsme podpořili i výrobou benefičních talířů a misek s logem festivalu, které posloužily jednak při občerstvení na místě samotném, ale i jako suvenýr nebo stylové náčiní pro další ročníky i ostatní venkovní akce. Velkým přínosem byl rovněž zodpovědný přístup prodejců občerstvení, kteří ve většině případů nabízeli své dobroty na bezplastových táccích, jedlých miskách nebo finančně zvýhodnili zákazníky s vlastním nádobím.

Foto Darina Vernerová

Všechny tyto příklady uvádím jako inspiraci pro ostatní akce, a to nejenom ty ekologicky zaměřené. Jedná se o principy snadno aplikovatelné jak na kulturních událostech pro tisíce návštěvníků, tak i v miniaturních akcích rodinného charakteru, oslavách, či při každodenních činnostech. Tento „odpadový“ posun je možné vnímat stále častěji třeba i v obchodech s potravinami. Rozmach látkových pytlíků všeho druhu je doprovázen i určitým tlakem na legislativní změny, který odstartoval zákazem igelitek zdarma. Pro začátek by bylo možné osvojit si několik návyků, které se pro nás při nízkoodpadovém smýšlení stávají rutinou. Do své výbavy při odchodu z domu nezapomenout přibalit tašku a pár pytlíků na nákupy, lahev na vodu, krabičku s jídlem/na jídlo. Pro pokročilejší pak vlastní šálek na kávu, bytelný ušák na hudební festival atd.

Při svém přemýšlení o minimalizaci odpadů bychom však vždy měli následovat selský rozum a postupovat dle již zmíněné hierarchie. Zákaz plastových uchošťour je sice šlechetný krok, ale představte si, jak mizivé procento v celkovém objemu asi zabírají. Naučili jsme své děti, že pohazovat odpadky v lese je nepřijatelné. Měli bychom postoupit o krok dále a naučit sami sebe, že kupovat pití v PETkách a v hliníkových plechovkách nebo občerstvení v jednorázových obalech je asi tak na stejné úrovni. Ne-li horší.

Ve snaze o další bezodpadové kroky i v osvětě budeme určitě pokračovat. Pojdte do toho s námi. -jj-

Hurá na výlet s Enviroskopem – 16.

Rozcestník šetrné turistiky na webových stránkách www.enviroskop.cz a ve volně stažitelné mobilní aplikaci Enviroskop přináší tipy také na agroturistiku a seznamuje s lokální produkcí v Jihočeském kraji. Tentokrát vám představíme rodinnou ekofarmu Michlovka na samotě u šumavského lesa.

Chov šumavských ovcí, foto Iva Nováková

Farma Michlovka

Název se odvozuje od Michlovy Huti, která bývala německou sklářskou osadou a která se po druhé světové válce proměnila ve státní statek zaměřený na chov ovcí. Po revoluci prodělala další proměnu, tentokrát na rodinnou ekofarmu s chovem šumavských ovcí a masného skotu. Základní stádo čítá téměř 400 ovcí, skotu zde chovají přes pět desítek zvířat. Šumavská ov-

ce představuje místní původní plemeno, které se vyznačuje nenáročností a odolností v tvrdých horských podmínkách. Plemeno je zařazené do světového genofondu ohrožených plemen hospodářských zvířat a zdejší ovečky tvoří genovou rezervu šumavské ovce v České republice. Každoročně v květnu na Michlovce pořádají tradiční aukce plemenných beranů spojené s trhem chovatelských potřeb.

Farma se kromě hospodaření zabývá také agroturistikou, nabízí ubytování a vlněné výrobky. Zájemci si mohou koupit vlněné lůžkoviny z vlny zdejších oveček. Areálem farmy vede turistická stezka, v zimě lyžařská stopa a majitel farmy provozuje dokonce lyžařský vlek. Mimo ubytování a volnočasových aktivit se dá domluvit komentovaná prohlídka farmy. V okolí stojí za návštěvu Alpská vyhlídka pod Bukovcem nebo nedaleký pramen Volyňky.

Michlovka se nachází v bývalé vsi Michlova Huť na samotě asi 2,5 km od osady Lipka a 8,5 km od města Vimperk. Je dostupná automobilem, na kole nebo pěšky z vlakové zastávky Lipka. Na Michlovu Huť vede z Lipky modrá turistická trasa.

Další informace a fotografie k lokalitě naleznete [zde](#). Provoz Enviroskopu finančně podporuje Jihočeský kraj.

Simona Šafarčíková, Krajská síť environmentálních center Krasec, z. s.

Kaplička na Michlově Hutí, foto Iva Nováková

Jerlíný, dřezovce a jejich plody

Možná si ještě pamatujete na článek v Kompostu [č. 11/2017](#) o rozdílu mezi jerlínem japonským a dřezovcem trojtrnným. Omlouvali jsme jím s panem Františkem Zimou tehdy chybu z předchozího čísla, na kterou jsme byli upozorněni. Jsme za zpětnou vazbu vždycky vděční a často k ní i vysloveně vyzýváme, protože sdílíme myšlenku, že víc hlav víc ví. A právě k tomu je náš časopis určen.

Plody jerlínu vs. dřezovce, foto -ah-

byla pořízena ve východní části Rennerových sadů, poblíž Husovy ulice. Dřezovce rostou např. u paneláků blízko restaurace Jiskra (ale jsou bez plodů) nebo u MŠ Holečkova 413. Zde jsem vyfotografovala lusky, které jsou zatím zelené, časem ale ztmavnou. **-ah-**

Teď je tu další podzim, oba druhy zmíněných dřevin mají plody, můžete si je tedy porovnat a zapamatovat si je. Napomůže to dobře právě i k rozlišení obou druhů. Listy jerlínu a dřezovce se hodně podobají, lusky jsou u každého úplně jiné. U obou můžeme pod povrchem vidět rýsující se semena, ale u dřezovce jen málo zřetelně, zatímco jerlín vypadá, jako kdyby byl ověnčený korálkovými náhrdelníky. Fotografie jerlínu

Kapička proti plýtvání potravin

Zná to asi každý, kdo si kdy poležel v nemocnici. Přijde návštěva, přinese vám ovoce, v lepším případě jen kousek či dva, v horším celou síťku. A ještě nejlépe tři druhy, abyste byli hodně zdraví.

Samo sebou vy nemáte šanci vše sníst, než se to zkazí. Kousek ujíte, část rozdáte mezi sestřičky a zbytek bohužel většinou končí v koši. A přesně tak nějak to chodí i u nás v Domově pro seniory Centra sociální pomoci Vodňany.

My pečovatelé vždy spolehlivě poznáme, které ovoce je zrovna v akci anebo které právě dozrává na zahrádkách. Sníst koncentrovaně v daném měsíci tolik broskví, letních jablek, mikulášských mandarinek, to se prostě nemůže podařit. A jelikož se opravdu vše sníst nedá a vyhazovat pracně sebraná jablka či draze koupené mandarinky se nám nikomu nechce, nastává skoro nerudovská otázka: Co s tím?

Po hoře skleniček s marmeládou, kilech štrůdlů a potocích vody s ovocem jsme se pustili do sušení. Skoro vše potřebné jsme již v domově měli. A také schopné seniory, co rádi přidají radu či ruku k dílu,

ovoce všeho druhu a touhu udělat něco pro sebe. A v malinkaté míře i pro svět. Všichni vzpomínali, jak se dřív sušilo doma. Síta z oken jsme sundávat nechtěli, přenášet nakrájené kousky na novinách až na půdu zrovna také nebylo to pravé. Nakonec pomohlo ochotné vedení naší organizace, které zakoupilo elektrickou sušičku. V ní se může sušit vše, a za každého počasí.

Křížaly, sušené švestky, pomeranče a mandarinky na plátky, hrušky, banány, dokonce i pár hlávek ananasu, to vše prošlo naší sušičkou a díky tomu neskončilo v koši, ale v pytlících a miskách na pokojích. A tam se z nich vesele uždibuje. Hřeje nás potěšení, že se plýtvá zas o trošku méně.

Za Centrum sociální pomoci Vodňany pečovatelé J. Pechart a M. Kulířová

Foto archiv CSP Vodňany

Čalounice

5. září 2018 jsem se v lese Babáček u Chanovic setkala se samotářskou včelou čalounicí (*Megachile*). V Kompostu jsme si již z čeledi čalounicovitých (*Megachilidae*) představili vlnařku obecnou ([č. 8/2014](#)), zednici dvoubarvou ([č. 5/2016](#)) a smolanku skvrnitou ([č. 9/2016](#)).

Foto Eva Legátová

Na zástupcích této čeledi je zajímavý způsob sběru pylu, protože jejich pylosběrný aparát se nachází na spodní straně zadečku. Všechny tzv. břichosběrné včely při dosednutí na květ doslova plavou mezi pylovými tyčinkami a vyčesávají pyl z prašníků vrtivými pohyby zadečku, pyl tak ulpívá na hustých břišních kartáčích. Ve srovnání s nohosběrnými včelami je tento způsob sběru však méně efektivní, protože zachytí mnohem méně pylových zrněk, a tak musí samička v průměru navštívit desetkrát více květů, aby zásobila plodovou komůrku dostatečným množstvím pylu. Na druhé straně tento nedostatek nutí včely létat mezi hnízdem a květy s větší frekvencí, což dává menší prostor vetřelcům v nehlídaných hnízdech. Břichosběrné včely musí také navštěvovat více květů, proto jedna samička čalounice v průměru opylí desetkrát více květů než její nohosběrné příbuzné. Čalounice jsou považovány tím pádem za mnohem výkonnější opylovače. V ČR jich žije 22 druhů. Na fotografii je pravděpodobně samička čalounice obecné (*M. centuncularis*) nebo č. různobarvé (*M. versicolor*), které jako laik nedovedu rozlišit. Obě mohou hnízdit v původních dutinách a dutých lodyhách rostlin. Řadové plodové komůrky oddělují přepážkami většinou z okrouhlých ústřížků listů. Listy stříhají díky řezacím hranám na svých kusadlech. Čalounice různobarvá je v ČR hojná od nížin až do hor a létá až do konce října, čalounice obecná je místy hojná, dává přednost teplým oblastem a létá do konce srpna.

Eva Legátová

Řadové plodové komůrky oddělují přepážkami většinou z okrouhlých ústřížků listů. Listy stříhají díky řezacím hranám na svých kusadlech. Čalounice různobarvá je v ČR hojná od nížin až do hor a létá až do konce října, čalounice obecná je místy hojná, dává přednost teplým oblastem a létá do konce srpna.

Večer s dokumentem – 56. díl – Masový zánik druhů: Život na pokraji

Hromadné vymírání neboli extinkce. Proces, který byl v historii života na Zemi zdokumentován minimálně pětkrát. Vždy následkem neživého mechanismu nebo zásahem zvenčí zmizela za poměrně krátkou dobu podstatná část života a druhů na naší planetě. Již několikrát musela evoluce započít téměř od nuly a změněné podmínky prostředí daly vzniknout zcela novým formám života. Žijeme v době, ve které přibývá důkazů toho, že se nacházíme na okraji propasti šestého masového zániku druhů. Poprvé v historii následkem existence jednoho z živočišných druhů.

Americký dokument "Masový zánik druhů: Život na pokraji" z roku 2014 si klade za cíl zejména upozornit na dvě nejvýraznější a nejlépe zmapované extinkce. Konec věku dinosaurů dopadem asteroidu před 66 miliony let a „velká smrt“ na rozhraní permu a triasu – pravděpodobně způsobená zejména mohutnou vulkanickou činností a následným silným skleníkovým efektem. Jsou rozebrány nejen mechanismy, které extinkce zapříčinily, a detektivní práce vedoucí k jejich odhalení, ale zejména podobnosti s vymíráním právě probíhajícím.

„Co nám předchází vyhynutí mohou říci o našem současném světě? Pokud je změna prostředí dost velká, dost rychlá a globální, má pak potíže celá planeta. Masová vyhynutí v pradávčných dobách se zdají být jakoby z jiné planety. Ale tohle je stejné jeviště, i když se herci změnili.“

Nejvíce alarmující je však informace, jak rychle současné vymírání v porovnání s těmi předchozími probíhá.

„Ukázalo se, že současná rychlost vyhynutí je přímo obrovská. Je nejméně 12x vyšší než obvyklá rychlost vymírání druhů. 1/4 všech savců a 1/5 ryb a plazů na planetě dnes hrozí vyhynutí. Obojživelníci mizí ještě rychleji. Budeme-li nadále ztrácet živočišné druhy tak rychle jako v minulém století, tak do nějakých 200 let zmizí 75 % známých druhů z planety navždy. Pokud budeme i nadále pokračovat v tom, co děláme, pak je šesté masové vyhynutí naprostou jistotou.“

Jak o nás bude hovořit historie, jakožto o jednom z živočišných druhů, jestliže dokážeme s planetou to samé jako dopad asteroidu nebo exploze supervulkánu?

Dokument můžete zhlédnout [zde](#). -jj-

Autor Donald E. Davis, CCO

Pozvánky - říjen 2018

Ekoporadna při Šmidingerově knihovně zve:

Farmářské trhy Strakonice

pátek 5. a 19. 10., 13-17 hod., Velké náměstí (pod radnicí)

Pokračují pravidelné farmářské trhy na Velkém náměstí. Přijďte si vybrat z bohaté nabídky farmářských a regionálních potravin, řemeslných výrobků a občerstvení. Vše s důslednou kontrolou původu. Na místě bude umožněn prodej drobných pěstitelských přebytků bez účastnického poplatku. Aktualizované seznamy přihlášených prodejců na: farmars-kekrhy.strakonice.eu. Kontakt: jan.juras@knih-st.cz nebo 721 658 244. Akci pořádá Ekoporadna při ŠK ve spolupráci s Městem Strakonice.

Kurzy zdravého vaření I a II

úterý 9. 10., nebo čtvrtek 11. 10., vždy od 18 hod., ZŠ Povážská

Nová sezóna kurzů bude probíhat 1x měsíčně do května. Jednotlivé kurzy na sebe nenavazují, hlásit se můžete i jednorázově. Přijďte se seznámit se surovinami a postupy pro zdravější, bezmasou nebo dietní kuchyni. Kurzovné 100 Kč. Lektor Ing. Jan Juráš. Svou účast hlase předem na: jan.juras@knih-st.cz nebo 721 658 244.

Zelené otazníky - promítání dokumentu A plastic ocean

středa 17. 10., 18 hod., společenský sál ŠK (3. hradní nádvoří)

"Každým rokem vzniká 300 milionů tun plastového odpadu. Pokud se situace nezmění, do roku 2050 bychom v oceánech mohli vidět plavat více plastu než ryb." Po promítání bude následovat krátká přednáška na téma Minimalizace (plastových) odpadů v každodenním životě. Vstupné dobrovolné. -jj-

Pobočka ŠK Za Parkem zve dospělé i děti:

Recyklo dílna – textilní doplňky

Čtvrtek 4. 10.: Štěpánka Seidlová: Tvořivý podvečer aneb Ze starého nové. Mezi 17:00 a 19:00 (lze přijít kdykoliv v tuto dobu) v půjčovně pobočky. Pomůcky a materiál na ukázkou a vyzkoušení budou připraveny, ale hodilo by se přinést i vlastní (stará bavlněná trička, nejlépe více barev, nůžky, jehla, nit, korálky a jiné drobné ozdoby). Ve spolupráci se sociálním podnikem STEJKA.

Výlet do zahrady v Rudolfově

Neděle 7. 10.: Sraz v 8:50 před nádražím ČD. V 9:07 odjezd vlakem do Českých Budějovic.

jovic a navazujícím autobusem MHD do Rudolfova. Od 11:00 máme domluvenou návštěvu **přírodní zahrady Anastazie, přílehlých budoucích komunitních zahrad a případně i Hornického muzea**. Zpět jede více spojů, např. v 17:36 (Rudolfov, Rozcestí). Navazuje přednáška „Přírodní zahrada—oáza v dobách sucha“, viz pozvánka 24. 10.

Zastavení v čase

Středa 10. 10.: Krátké setkání, ztišení, verše **Karel Plíhal, poetická próza František Běhounek**. Od 16:30 na pobočce Za Parkem.

Hraní na kantely

Neděle 21. 10.: hraní na kantely, případně i další nástroje. Koná se od 18:00 na pobočce Za Parkem ve spolupráci se spolkem Spona. K hraní, zpěvu nebo jen k poslechu zveme širokou veřejnost.

Přírodní zahrada – oáza v dobách sucha

Středa 24. 10.: Přednáší a promítají **Irena a Stanislav Kovářovi**. Navazuje na výlet 7. 10. do Rudolfova. Od 17:00 v přednáškovém sále gymnázia.

Strakonické příběhy LVIII.

Úterý 30. 10.: **Karel Skalický: Zálusk na republikánskou marmeládu a vzducholod' v polích. Poválečný konec roku 1918 ve Strakonících. První dva měsíce nového československého státu v regionální rovině.** Další vyprávění regionálního historika v rámci rozsáhlejšího strakonického cyklu, doprovázené projekcí různých dokumentů a vyobrazení. Od 18:00 ve společenském sále ŠK (III. hradní nádvoří).

Ledňáčci

Páteční schůzky rodin se zájmem o přírodu, tradice a lidové hry. Pro děti všeho věku (i v kočárku) s rodiči, prarodiči apod. Přicházet mohou i dospělí bez dětí nebo starší školáci bez dospělých. Pomoc při vedení programu je vítaná, ale není nutná. Chodit lze i nepravidelně. **Sraz vždy v 16:00 před hradem u vývěsky ŠK, kromě 26. 10., kdy schůzku vynecháme. 5. 10. pojedeme do Řepice** (na hřiště a do lesa), autobus odjíždí z nást. č. 3 v 16:30 z aut. nádraží, zpět pěšky nebo v 18:40 vlakem. **12. 10. posezení u ohně** a opékání zdravých pochutin. Bude-li pršet, dohodneme se, půjdeme-li i tak ven, nebo do klubovny. **19. 10. sbírání podzimních plodů**, pak vyrábění zvířátek (pod střechem). Info: pobočka Za Parkem nebo vedoucí Monika Tůmová (602 361 321).

Výstavka rostlin na určování (nejen s pomocí knih, ale i s možností konzultace) – v půjčovně v Husově ul. č. 380. K Týdnu knihoven: **prodej zachovalých darovaných knih**. Pokračují i dlouhodobé akce – **Místa s přírodními zajímavostmi, Nejmilejší knihy aj. Otevřeno Po a Čt 13–18, St 8–12 hod.** Více na pobočce ŠK Za Parkem (380 422 720, hrdlickova@knih-st.cz). **-ah-**

Šmidingerova knihovna zve:

Na hradě i na pobočce Za Parkem bude probíhat **prodej vyřazených** a dále již pro knihovnu nevyužitelných **knih** za symbolické ceny. **Nové čtenáře během Týdne knihoven (1. – 7. 10.) zaregistrujeme zdarma!**

Oddělení pro děti: Týden se strašidly. Čtenáři si budou moci celý týden vyrobit, nakreslit a vymalovat různá strašidla. Nebude chybět výstava knih, kde vystupují strašidla, a tematicky vyzdobený pohádkový strom. Čtenáři mohou pomoci sepsat tradiční čtenářský příběh, tentokrát na téma „Na hradě straší?!“.

Kurzy počítačové gramotnosti

2. 10. – Internet I – První email - základní vyhledávání, emailová pošta. Přednostně pro čtenáře ŠK. ŠK, studovna, 9:00 – 10:30 hod.

16. 10. – Internet II – Cestujeme s internetem – počasí, jízdní řády, mapy... Přednostně pro čtenáře ŠK. ŠK, studovna, 9:00 – 10:30 hod.

Senioři píší Wikipedii I.

2., 9., 16., 23. a 30. 10. – PC kurz. - Naučte se sdílet celoživotní zkušenosti s ostatními, především s mladší generací, pro kterou je dnes Wikipedie hlavním informačním zdrojem. Nutné nahlásit se předem. ŠK, studovna, vždy 12:00 – 13:00 hod.

Výstava fotografií antologie básníků Do dlaní vítr

3. 10. - 5. 11. – Výstava fotografií, které doprovází vybrané básně z antologie Básníci Strakonicka, která byla vydána na sklonku loňského roku za finanční podpory drobných dárců a milovníků regionální poezie. Autory knihy jsou Michaela Sýková a Michal Štěpánek. Vystavené fotografie jsou od místních autorů, Pavla Drdela, Petra Borovičky a Petra Kalaše. Vernisáž proběhne 2. 10. od 17 hod. za účasti autorů a její součástí bude prezentace několika textů z knihy. Ve spolupráci se spolkem Jsme Strakonice. Vstupní hala ŠK, otevřeno ve výpůjční době ŠK (tj. Po + St - Pá 8 - 18 hod., Út zavřeno, So 8 - 12 hod.)

Bookstart – S knížkou do života

4. 10. – První setkání s rodiči a dětmi v rámci nového projektu na podporu pozitivního vztahu ke knihám, čtení a čtenářství u nejmenších dětí, a to ve spolupráci s rodiči. V případě zájmu o účast nás prosím kontaktujte na tel. 380 422 708 nebo osobně na oddělení pro děti. Projekt má omezenou kapacitu. Oddělení pro děti ŠK, od 10 hod.

„ZaHradní slavnost“ Fokusu – 7. ročník

9. 10. - v rámci Týdnů pro duševní zdraví 2018 - pořádá FOKUS – Písek, z.ú., pobočka Strakonice. Společenský sál ŠK, 10:00 - 16:00

Program:

10:00 – 12:00 Kulatý stůl s názvem „I my můžeme žít v komunitě!!!“ (začleňování osob s duševním onemocněním do komunity) Účast přislíbili odborníci z oboru psychiatrie.

12:00 – 13:00 Udělej si sám - rukodělné dílničky pro příchozí pod vedením odborných pracovníků

13:00 – 15:00 vystoupení divadla Víti Marčička – Středověká mysteria - Inscenace navazující na tradici lidových středověkých frašek a morálií.

16:00 – 17:00 Démofobia – Plzeňské pověsti, písně a jiné plísně

Budete si moci vyzkoušet techniky používané v sociálně terapeutické dílně Kopretina a Klubko, zakoupit si občerstvení a výrobky sociálního podniku Madlenka.

Po stopách jihočeských vojáků na frontách Velké války

11. 10. – Přednáška Jana Ciglbauera. Ve spolupráci s Muzeem středního Pootaví. ŠK, společenský sál, 17:00 hod.

Prvorepubliková móda (nejen) ve Strakonících

12. 10. – Přednáška Petry Kurschové o odívání zejména v letech 1890 až 1948 u nás i ve světě. Budou podhaleny různé techniky a zapomenuté salony, nejen ty slavné. Ku příležitosti 100. výročí založení republiky. Vstupné dobrovolné. ŠK, společenský sál, 17:00 hod.

Spisovatelé do knihoven: Ondřej Hanus

23. 10. – Autorské čtení s debatou: Ondřej Hanus – básník, překladatel, literární publicista. ŠK, společenský sál, 17:00 hod. Vstupné 40,- Kč.

Tvořivá dílnička pro děti

25. 10. – Strážce dveří. Tvoření pro děti v knihovně, materiál bude k dispozici na místě. Oddělení pro děti ŠK, 8:00 – 11:00 hod.

Konec války a vznik ČSR

25. 10. – Přednáška Doc. PhDr. Lukáše Novotného, Ph.D. a Mgr. Evy Fischerové. Pořádá Muzeum středního Pootaví. Vstup zdarma. ŠK, společenský sál, 17:00 hod.

Pěstounská péče

29. 10. – Zajímají vás příběhy dětí, které nemohou vyrůstat se svými rodiči? Přemýšlíte o tom, zda byste se mohli stát pěstounem? V rámci besedy o pěstounské péči bude možné shlédnout krátký dokument a dozvědět se něco o tom, co pěstounská péče obnáší. Na vaše dotazy bude odpovídat sociální pracovník pracující s náhradními rodinami i samotný pěstoun. Pořádá Podpora náhradní rodinné péče Prevent. Vstup zdarma. ŠK, společenský sál, 17:00 hod.

Drobné smetí

Od roku 2019 bude platit omezení glyfosátu v zemědělství

Velkým krokem k zákazu herbicidů s účinnou složkou glyfosát (zejména RoundUp) v ČR je omezení jejich použití v zemědělství počínaje 1. 1. 2019. Bude zakázáno jejich využití při desikaci, omezí se také jejich plošná aplikace. Více se dočtete [zde](#).

Přehledný materiál k příčinám sucha

Sdružení Živá voda kromě revitalizačního projektu povodí Zdoňovského potoka (odkazovaného na str. 5) připravilo i stručný výukový materiál přehledně popisující příčiny současného sucha. K nahlédnutí je [zde](#). -jj-

Víkend pro les a divočinu v Kaleticích u Radomyšle

Pokud byste se chtěli podívat a podílet na tom, jak vzniká přírodě blízký les, můžete tak učinit o víkendu 2.-4. 11. při víkendovém dobrovolnickém pobytu nedaleko Radomyšle. Více se dočtete [zde](#). -ah-

Literární okno

Metodická příručka pro praktickou ochranu ptáků v zemědělské krajině

Zemědělská krajina zaujímá 54 % veškeré rozlohy České republiky. Více než 2/3 z této plochy je zorněno. Je tedy zřejmé, že podoba a způsob hospodaření na zemědělské půdě mají přímý vliv na podstatnou část naší bioty. Jednou z nejzranitelnějších skupin jsou ptáci vázaní na zemědělskou krajinu. Negativní trend v populačních hustotách většiny druhů započal po 2. sv. válce kolektivizačními zásahy a po krátkodobém výkyvu směrem k lepšímu na počátku 90. let pokračuje nepříznivý vývoj až do dnešní doby.

Situaci se snaží zmapovat publikace výše uvedeného názvu z metodické řady vydávané Agenturou ochrany přírody a krajiny. Z praktického úhlu pohledu je využitelná vlastníky nebo nájemci zemědělské půdy, potažmo všemi hospodařícími rolníky, kteří mohou alespoň v malé části krajiny provést konkrétní pozitivní změny. V mnoha případech je takové rozhodnutí i ekonomicky rentabilní, což rozebírá kapitola o kompenzacích a dotačních programech.

V úvodu metodiky je pojednáno o faktorech ovlivňujících ptactvo na zemědělské půdě. Za příčinu je označováno především mizení drobné mozaiky pozemků a na ni vázaných krajinných prvků. Dále pak zvyšování intenzity hospodaření, nárůst používání pesticidů, vyšší výkonnost zemědělských strojů, změny ve skladbě pěstovaných plodin, nevhodné způsoby hospodaření na travních porostech, změny vodního režimu, zarůstání krajiny a zalesňování. Všechny tyto faktory pak zasahují do mnohdy specifických požadavků ptáků zemědělské krajiny. V publikaci jsou podrobněji rozebrány nároky a ochrana těchto druhů: čáp bílý, moták lužní, koroptev polní, drop velký, chřástal polní, čejka chocholatá, sova pálená, skřivan polní, tuhák obecný, strnad obecný. V mnoha oblastech se ekologické požadavky prolínají, konkrétní zásah v krajině tak může přinést užitek celému spektru druhů. Z tohoto pohledu by se někteří z rozebíraných ptáků dali označit jako deštníkové druhy.

Poslední část textu je věnována praktickému managementu na orné půdě a travních porostech. Konkrétní opatření cílí nejen na úkrytové a hnízdní možnosti ptáků, ale také na rozšiřování potravní nabídky (hmyz, semena). Dočtete se o travnatých a travinobylinných pásích, pásích bez chemického ošetření, úhorových pásích, potravních políčkách, ploškách pro skřivany, pásích pro hmyz, strništích nebo zamokřených plochách v polích. Je rozebrán také vhodný management luk, pastvin, nelesní zeleně, sadů a vinic.

Publikace je k dispozici ve fondu Ekoporadny.

Velmi otevřeně se tématu věnuje poslední číslo časopisu Ochrana přírody v článku "[Jak se mají polní ptáci v Česku?](#)". Za příčinu nepříznivého vývoje považuje zejména intenzitu zemědělské výroby a dotační politiku. -jj-

Říjen očima Jirky Wagnera

Říjen je většinou nejsušším měsícem roku. Zpočátku nás často obšťastňuje tereziánským babím létem s ranními mlhami a odpoledním milým, byť už unaveným sluncem. *Svatý František – ani léto, ani kožíšek.* Marnivě listí neví, jako barvu by si mělo vybrat: žlutou, červenou, hnědou? Nebo od každé trochu? Ale v druhé své polovině říjen už dává zřetelně najevo, že podzim je tu a zima nedaleko: *Svatý Havel zde - zima za humny.* Konec října rád přinese větrné počasí, a je hotovo: brodíme se spadaným listím. Podtrženo a sečteno: *Říjen je měsíc babího léta, ozimů, brambor, vína, ranních mlh a přímrazí.*

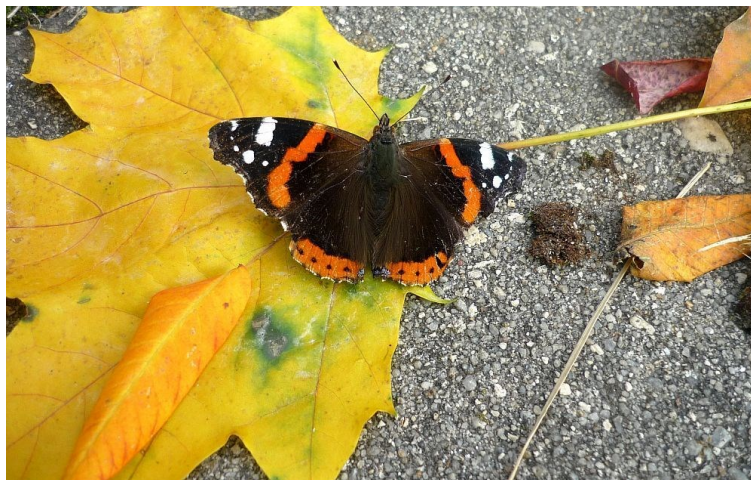

Foto Jiří Wagner

(hejna)

ŠPAČKOVÉ NA DRÁTECH

*i na louce
cítí už
v dálce zimy dech.*

(v babím létě)

MLHA, JEŽ ZEBE.

*Pak se však zjeví
modré
laskavé nebe.*

DNES JDU JINUDY,
*ale říjnový podzim
je všude stejný.*

(říjen v Kocelovicích)

K HRADBĚ ŠUMAVY

slunce klesá.

*Nazlátlé
mlžné dálavy.*

BAREVNÉ LISTY

*podzimu,
trumfne už jen
poslední motýl.*

Štědrý měsíc říjen

*Ty bože révy, který posíláš
paprsky slunce na nalité hrozny,
na zlaté hrozny, hrozny fialové,
buď milostivý.*

*Po teplých stránkách vzpínají se k tobě
vášnivě keře roztančeným gestem,
zpívají, mluví, hovoří a prosí,
bys dal jim oheň, aby rozdaly jej...*

Karel Toman: úryvek z básně Říjen (sbírka Měsíce z roku 1918)

Vidíte, že verše Karla Tomana o víně jsou zrovna tak opojné jako víno samo? Je z toho vidět, jak slova umocňují zážitky - mohli bychom se spokojit s tím, že je nám dobře, ale chceme se podělit nebo i jen sami pro sebe vyslovit svoje dojmy, vychutnat si je o to více a po čase se k té pohodě vrátet a díky veršům si ji dobře vybavit a připomenout.

Také mám víno ráda, ale básně a písně ještě více. A stejně tak prózu. Někdy si budu muset přečíst, kromě těch asi tak 500 titulů, které mám "v pořadí", i "Červené víno" od Františka Hečka. Kdysi jsem našla ve školní čítance úryvek z tohoto románu v původní podobě, tedy ve slovenštině, a protože mám tuhle řeč moc ráda, četla jsem si ty věty pořád dokola a dodnes umím některé zpaměti: "...

Moji dva rodičia, štyria starí rodičia a ôsmi prarodičia, všeci týto štrnásti, kým na tomto svete žili, zaoberali sa pestovaním vinnej révy..." Byla to tehdy hodně těžká práce a bylo to o to víc zasloužené, když se potom sousedé sešli u sklenky a pověselili se. Dnes sedáme v hospůdkách a sklípčích také unaveni, ale většinou už ne z toho, že bychom sami něco pěstovali. Na vinicích, chmelnicích i jinde vládnu stroje a chemie. Vzhledem k malému množství lidí pracujících v zemědělství to zřejmě jinak ani nejde. Na dálku to vše vypadá idylicky, zblízka ale člověku zatrne, když nevidí nic než žádoucí keřiky. Pod nimi je holá zem, ve vzduchu nic nelétá, nezpívá... A ani nevím, jestli se zpívá u vína. Spíš se asi poslouchá reprodukováná hudba. Nakonec, hezká je i ta. Nad sklenkou by se mi líbilo poslouchat třeba "Slavíky z Madridu" s textem I. Fischera: "... Zmoudřel jsem stranou od lidí, jsem jak ta zahrada stinná, kdo chce, ať mi závidí, já si dám sklenici vína..." Nebo od Poutníků: "Pojďme se napít, ať nám mají slzy z čeho týct...". Nebo lidové písničky nebo jejich ohlasy od Fanoše Mikuleckého...

Nebývám u toho, když se sejde u stolu velká společnost. Ochutnávání ve sklípku jsem ale zažila, a sice při celostátním srazu ČSOP v roce 2016 na Moravě. A musím říci, že vinař, který se nám věnoval, nás všech-

Ústy malovaný obr. Bára Sedláčková

ny doslova okouzli. Byl vtipný, ale ne přehnaně žoviální, předal nám plno informací, ale střídě, po kapkách... I víno by se myslím mělo pít střídě, kvůli zdraví i kvůli šetrnosti vůči prostředí. Jenomže člověk nikdy neví, co se komu může přihodit a jak se s tím popasuje, jak při tom bude třeba i chybovat. A co já vím, co má kdo za důvody k tomu, jak žije? Soudit a porovnávat, to určitě není kapkou čistého vína. Zato vděk, uznání a láska, přes tyhle všechny přehmaty cizí i naše, ty jsou z jiného soudku. Neznamená to, že s lidmi souhlasíme a že schvalujeme, co nebezpečného dělají. Znamená to naši účast, a pokud to někdy jde, pak i pomoc. A přání, aby se všechno nakonec v dobré obrátilo, i když to bývá složité a namáhavé.

A zrovna od milovníka vína Františka Hečka je citát, který jsem pro vás vybrala na závěr: "*Láska je volanie i ozvena*". Tak na zdraví a na lásku, k lidem i k přírodě, když začíná štědrý měsíc říjen a stromy i keře nám dávají tolik dobrého ovoce... **-ah-**

Listovka

Vyznání

Sluneční třpyt přecházel v purpur a hvězdný prach se mísil s obrysy hory. Černý brokát, do kterého se noc oblékala, zazářil zlatými hvězdami. Na oblohu vystoupil velký žlutavý měsíc. Noc se probouzela a chlad se hřál v jejím lesku. Celý obzor byl naplněn voláním. Znělo to jako temný zvuk harfy a tmavá rosa se snášela do nočního akordu. Křik létavců zmíral v propasti temnoty. Noc probouzela myšlenky a jejich dospívání spěchalo s přibývajícím hodinou. Spásná noc! Oživlá odcházejícím světlem. Spánek se probouzel a ona ho každý den v skrytu připravovala na druhé straně Země. Pečlivá, přesná. Ó, Noci! Pamětnice věků! Kroniko králů a plebejců! Podceňovaná služko slunečního jasu! V tvém temném světle mizí komplexy a ústa překypují myšlenkami. Kde by byl den, kdybys ho neposlala spát! Kam by se uchýlil, oslepený a unavený vlastním svitem! Buď pozdravena noci, útočiště ztracenců! Matko ohně, který se odráží v tvém temném zrcadle! Ó, Noci, uchvať mne a nech mne jít za světlem tvého snění. Probud' mou víru ve smysl života, a až nás překvapí den, zůstaň ještě chvilku, milenko básníků a bláznů! Sedím ve dveřích chaty a pomalu se rozednívá. Mám rád tyhle chvíle. Šumění větru a deště, lehounký pohyb korun stromů (dnes od 4 hodin zpívala pěnice černohlavá svoji svatební píseň), vyhasínající oheň, vzdálené hřmění a vzdalující se hvězdný prapor nebe, stisk ruky, nezrušený slib. Zanechat stopu ve sněhu i v pomíjivém životě. Všechno, ať chceš nebo nechceš, pomíjí. Jen snaha a skutek zůstávají a doprovodí tě (jak zpívá Michal Tučný) až k nebeským branám. Sedím ve dveřích chaty a pomalu se stmívá. Miluju tuhle chvíli. Kytara začíná sama hrát. Na obloze blikají vzdušné koráby. Večernice mne nezklame. Díváme se na sebe a náhle se objevující světy vykouknou z anonymity. Nechce se mi smát ani brečet. Když mi můj kamarád, znalec gregoriánského chorálu, pouštěl tenhle skvost (dokonce v ženském provedení), ptal se mne na můj názor. Nechce se mi smát ani brečet... řekl jsem. Byl to mír, hloubka nebe, smír mezi člověkem a Stvořitelem. Symfonie nebe a hvězd, nekonečných dále... Jako kluk jsem odvracel oči od noční oblohy. Proč a k čemu existují hvězdy? Nevysvětlitelnost neznámého. Děsivá krása nekonečnosti. Tenkrát jsem nevěděl, že existuje rozdíl mezi slabostí a pokorou. A tak přiznávám: jsem ten, kdo má někdy slzy v očích, když vidí myriády hvězdných světů, ale jsou to slzy tiché radosti. Pokora totiž nepláče ani neváská. Je vyrovnaná a slzy a smích má jako dobré přátele. **František Zima**

Foto -vh-

Foto Jiří Wagner

Fotominifejeton

V časném podzimu chodíme spíš s hlavou vzhůru. Barevné listy lákají k obdivným pohledům. Skloníme-li však hlavu, možná najdeme v zoraném poli šedočerný středověký střep. Ze džbánu, z misky, z níž náš prapředek před staletími pojídal při práci na poli své skromné jídlo. Po naší generaci střepy na polích nezbydou, je jiná doba. Kéž zbydou aspoň ta pole. A louky, lesy, rybníky, řeky... **Jiří Wagner**

Česko/slovenské video blogy s rostlinnými recepty - 2.

Strmě rostoucí obliba video blogů ("vlogů") všeho druhu je v posledních letech zřejmá. Samozřejmě, že výjimkou nejsou ani vlogy týkající se stravování a zdravého životního stylu. Pokusili jsme se zmapovat takové, které by zapadaly do tematiky časopisu a pravidelně zveřejňovaných receptů (tedy s rostlinným složením). Oslovili jsme české a slovenské autorky veganických "videoreceptářů", které působí v běžně dosažitelném internetovém prostoru a jejichž tvorbu naleznete bez nutnosti vstupu do konkrétních sociálních sítí. Jako určitý filtr jsme si tedy stanovili tematický kanál na Youtube. Požádali jsme je o zaslání jednoho "ukázkového" receptu v textové podobě s doprovodným videem. Podívejte se společně s námi na druhou část jejich přehledu (uvádíme jej kompletní - včetně autorek, které na naši výzvu nezareagovaly). Pokud máte gastronomické video blogy rádi, určitě zde naleznete bohatou inspiraci a mnoho nových a zajímavých nápadů.

Býložravý Jednorožec

Autorka odlehčených videí, ve kterých najdete spousty jídla, tipy na veganské podniky, produkty, akce atd. Sledovat můžete její [YT kanál](#) i [blog](#).

Tofu vajíčka

Ingredience: 1/2 tofu natural, 5 lžic neoslazeného rostlinného mléka, 1 lžička rostlinné smetany, 1 lžička rostlinného tuku, 1/2 cibule (může být i jarní cibulka), pepř, kurkuma, černá sůl, lahůdkové droždí

Postup přípravy: Na tuku zpěníme najemno nakrájenou cibulku. Když zesklouatí, přidáme najemno nadrobené tofu a orestujeme. Pak přidáme 1/2 lžičky kurkumy, zamícháme a zalijeme mlékem. Chvilku povaříme, přidáme lžičku lahůdkového droždí a smetanu. Ke konci ochutíme pepřem a černou solí. Černá sůl se dává ideálně ke konci vaření. Kdyby se dala už na začátku, vyvařila by se její chuť. (Video s tímto receptem můžete zhlédnout [zde](#).)

Foto Býložravý Jednorožec

Surová dcérka

Nikoleta Kováčová alias Surová dcérka je další Slovenkou v našem přehledu. Její pseudonym směřuje spíše k raw stravě, které se věnovala dříve. Nyní připravuje videa související s etickým veganstvím, netestovanou kosmetikou a mnoho rostlinných video receptů, recenzí atd. Její příspěvky najdete na [tomto](#) YT kanálu nebo v blogu [zde](#).

Foto Surová dcérka

Žlté cícerové curry s rajčinami

Ingredience: 400 g cíceru, 700 g rajčín, čeriniiek, 200 ml kokosového mlieka (z konzervy), 20 g žltej curry pasty, 2 PL oleja, cuka, mrkva, hokaido

Postup přípravy: Cícerové curry pripravíme tak, že si na panvici zohrejeme olej. Na ňom krátko pražíme žltú curry pastu, aby pustila chuť a vôňu. **Po chvíľke praženia pridáme nakrájané rajčiny, premiešame a necháme 10 minút variť, kým sa rajčiny rozvaria. Potom pridáme kokosové mlieko, zamiešame a pridáme cícer a ďalšiu zeleninu. Privedieme k varu a máme hotovo!**

Privedieme k varu a máme hotovo! Samozrejme môžete všetko dochutiť ešte podľa seba soľou, čiernym korením, koriandrom... Mne väčšinou stačí žlté curry. Teraz som pridala ešte pažítku. (Na recept s videom se můžete podívat [zde](#).)

Blue vegan pig

Je autorkou mnoha kratších videí podávaných odlehčenou formou. Kromě mnoha receptů naleznete na jejím [YT kanálu](#) i populární minisérii Debilní kecy...

Camie

Camie, vlastním jménem Kamila Lindová je populární českou food vlogerkou. Její videa rozebírají nejen mnoho konkrétních receptů, ale obsahují i tipy na veganské nákupy a cestování. Naleznete je [zde](#). -jj-

Ohlédnutí za ochutnávkami Veget Festu - 1.

Cizrnové cookies s hořkou čokoládou

Ingredience: 270 g uvařené nebo sterilované cizrny, 160 g arašídového másla, 1 ČL vanilky, 80 g pampeliškového medu, odměrka vanilkového hrachového proteinu, 50 g hořké čokolády

Postup přípravy: Troubu předehřejeme na 180 °C. Cizrnu důkladně propláchneme. V sekáčku umixujeme všechny ingredience kromě čokolády na hladkou pastu. Čokoládu nasekáme nadrobno a vmícháme do směsi. Vlhkýma rukama tvarujeme kuličky, které na plechu vyloženém pečicím papírem splácneme na placičky. Pečeme v předehřáté troubě 15 minut dozlatova. Poté je necháme důkladně vychladnout a uchováváme v ledničce v uzavřené nádobě. Nejlépe chutnají druhý den. (Inspirováno webem www.veganza.cz.)

Foto Darina Vernerová

Měkké vánoční perníčky

Ingredience: 40 dkg hladké mouky, 2 lžice kukuřičného škrobu, 14 dkg cukru moučka, 5 dkg rostlinného másla (např. Alsan-Bio, ViveBio, Provamel) pokojové teploty (či vychladlé rozpuštěné), 2 lžice agáve sirupu či javorového sirupu, 1 lžička jedlé sody, kypřicí prášek do perníku, 1/3 hrnku rozmixovaného silken tofu nebo bílého či vanilkového rostlinného jogurtu (nebo dezertu), 2 lžice kakaa, 3 lžice koření do perníku. *Na zdobení:* moučkový cukr, citrónová šťáva

Postup přípravy: Mouku smícháme s kukuřičným škrobem, kořením, sodou, kakaem a práškem do perníku. Poté přidáme všechny ostatní ingredience, dobře proděláme a vypracujeme pevné těsto (dle potřeby přidáme trochu mouky nebo naopak mléka). Necháme přes noc (nebo alespoň hodinu) odležet v lednici. Druhý den předehřejeme troubu na 170°C a několik plechů vyložíme pečicím papírem. Těsto si rozdělíme na dvě části a tu, kterou zrovna nepoužíváme vrátíme do lednice. Druhou část vyválíme asi na 3 - 4 mm silný plát, ze kterého vykrajujeme perníčky. Pečeme přibližně 10 minut - pozor, abyste perníčky nepekly moc dlouho, byly by pak tvrdé. Po upečení můžeme ještě teplé potřít směsí vody, agáve/či javorového sirupu a troškou škrobu. Na polevu si dáme do misky trochu cukru moučka, poté po lžičkách přidáváme přecezenou citrónovou šťávu, dokud nedosáhneme požadované konzistence. Ozdobené perníčky skladujeme v dobře uzavřené nádobě. (Inspirováno webem www.veganotic.cz.)

Kristýna Křivancová

Ing. Jan Juráš -jj-

Ekoporadna při ŠK, Informační centrum neziskových organizací, Husova 380, Strakonice

Po, St: 7:30 - 16:00, Út, Čt: 12:00 - 16:00,
Pá - po domluvě

tel.: 380 422 721, 721 658 244

E-mail: jan.juras@knih-st.cz

Základní organizace Českého svazu ochránců přírody
Strakonice, Zámek 1

www.csop-strakonice.net

E-mail: posta@csop-strakonice.net

Kompost - Strakonický měsíčník o ochraně přírody

Příspěvky v tomto čísle - Jan Juráš, Alena Hrdličková (-ah-), Jiří Wagner, Simona Šafarčíková, Eva Legátová, J. Divišová, J. Pechart, M. Kulířová, František Zima, Kristýna Křivancová

Grafika - Jan Juráš

Logo Kompost - Monika Březinová

Kresby - Ivana Jonová

Jazyková úprava - Jan Juráš

Kontakt - jan.juras@knih-st.cz, 380 422 721

Publikované články vyjadřují výhradně názory autorů

Anticopyright 2018

ŠMIDINGEROVA
KNIHOVNA
STRAKONICE

7. ročník

